Convenant faunabeheer Buijtenland van Rhoon

Gebiedscoöperatie
Buijtenland van Rhoon U.A

Mevrouw A. Jongejan
Essendijk 24
3161 EE Rhoon
info@buijtenland-van-rhoon.nl

www.buijtenland-van-rhoon.nl

Opdrachtnemer
Eelerwoude

Onze vestigingen
088-1471100
info@eelerwoude.nl

www.eelerwoude.nl

Projectgegevens

Projectnummer: 9096
Datum: 14-04-2020

Projectleider: Ewoud Dahmen
Opgesteld: Ruud Pol

Status: Definitief
Versie: 5

© 2020 Eelerwoude
Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt

Inhoudsopgave

1. Aanleiding	3
2. Hoe is de jacht, schadebestrijding en beheer in Nederland geregeld	5
3. Rol Faunafonds	6
3.1 Belangrijke schade	6
3.2 Uitbetaling schade	6
4. Schade veroorzakende soorten	12
4.1 Houtduif	12
4.2 Fazant	13
4.3 Konijn	13
4.4 Ganzen	14
4.5 Wilde eend	19
4.6 Haas	20
4.7 Kraaiachtigen	21
4.8 Vos	23
4.9 Reeën	24
5. Preventieve maatregelen	25
6. Maatregelen per soort	26
6.1 Houtduif	27
6.2 Fazant	28
6.3 Konijn	29
6.4 Ganzen	30
6.5 Wilde eend	31
6.6 Haas	32
6.7 Kraaiachtigen	33
6.8 Vos	34
6.9 Reeën	35
7. Experimenteren	36
7.1 Kaders experiment	36
7.2 Denkrichting experiment	37
8. Monitoring	40
9. Literatuurlijst en Bijlage	41

1. Aanleiding

In het “Streefbeeld Buijtenland van Rhoon” (het “Streefbeeld”) zijn doelen opgenomen die de komende jaren gerealiseerd moeten gaan worden op het gebied van natuur, landbouw en recreatie. Deze doelen zullen gerealiseerd worden door de Gebiedscoöperatie Buijtenland van Rhoon (de “Gebiedscoöperatie”) waarin natuurpartijen, agrarisch ondernemers en recreatieondernemers op een gelijkwaardige manier samenwerken.

De provincie Zuid-Holland heeft gronden in het Buijtenland van Rhoon in eigendom, die door de provincie in pacht zijn uitgegeven aan de Gebiedscoöperatie voor de duur van 2 jaar (2019/2020). Naar verwachting zullen deze en ook andere gronden na 2020 voor een langere periode aan de Gebiedscoöperatie verpacht gaan worden. De provincie Zuid-Holland heeft in de pachtovereenkomst het jachtrecht en de beheer en schadebestrijding in zijn geheel voorbehouden.

In 2019 heeft de provincie Zuid-Holland de WBE IJsselmonde toestemming gegeven voor het uitvoeren van schadebestrijding voor de volgende soorten: Grauwe gans, Canadese gans, Nijlgans, Houtduif en kraaiachtigen.
Deze toestemming liep van 16 mei 2019 tot 31 oktober 2019. Recent is een Jachthuurovereenkomst voor de duur van 6 jaren gesloten tussen de provincie Zuid-Holland en de WBE Ijsselmonde. Het gaat om een volledige jachthuurovereenkomst met daarin opgenomen alle te bejagen soorten. Bejaging zal plaats moeten vinden conform de werkwijze faunabeheer, welke opgenomen is als bijlage. Daarnaast dient er een separate grondgebruikersverklaring te worden opgesteld.

De gronden die de Gebiedscoöperatie pacht van de provincie Zuid-Holland zijn in onderpacht gegeven aan agrarisch ondernemers. In het Streefbeeld is ten aanzien van jacht het volgende opgenomen:

> *"Jacht vindt alleen plaats als dat noodzakelijk is, niet als vorm van recreatie. Het streven is om (de noodzaak van) jagen te voorkomen. Als dat onverhoopt niet lukt, dan kan de coöperatie jacht toestaan om landbouwdoelen (schadebestrijding), natuurdoelen, nabuurschap en veiligheid te realiseren, maar alleen wanneer dat niet strijdig is met het behalen van de natuurdoelen. Om dit verder te onderbouwen wordt door de coöperatie -voor zover nodig in overleg met de wildbeheereenheid eiland IJsselmonde- een faunabeheerplan opgesteld wat door de provincie Zuid Holland wordt goedgekeurd."*

Figuur 1: jacht als benoemd in het Streefbeeld (Louis Bolk Instituut en de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap, 2018)

Binnen de Gebiedscoöperatie bestaat de behoefte aan het uitwerken van bovengenoemde leidraad. Dit convenant geeft invulling aan deze gewenste uitwerking. Dit wordt gedaan door in te gaan op de manier waarop de jacht, schadebestrijding en beheer in Nederland is geregeld, in te gaan op schadevergoedingen, schade veroorzakende soorten, preventieve maatregelen, het doden van soorten, kaders te stellen voor een experiment en monitoring een plek te geven.

Dit document is opgesteld in overleg met een afvaardiging van (i) de agrariërs ondernemers uit het gebied, (ii) de Vereniging de Carnisse Grienden en het Zuid-Hollands Hollandschap en (iv) de WBE IJsselmonde. De provincie Zuid-Holland en het consortium zijn ook betrokken geweest.

2. Hoe is de jacht, schadebestrijding en beheer in Nederland geregeld

Binnen het Buijtenland van Rhoon wordt ernaar gestreefd om de noodzaak van jacht te voorkomen en jacht alleen plaats te laten vinden als dit echt noodzakelijk is. Wanneer geen jacht en/of schadebestrijding toegestaan wordt of wanneer gebruikers niet in staat worden gesteld om adequaat gebruik te maken van de mogelijkheden die er zijn om schade te bestrijden of te voorkomen, zal het Faunafonds geen vergoeding uitkeren aan deze gebruikers. Dit zorgt ervoor dat verschillende partijen in het gebied andere belangen hebben.

Het is aan de Gebiedscoöperatie om de keuze te maken of jacht, schadebestrijding en beheer toegestaan worden binnen de terreinen die zij in beheer heeft. Wanneer de keuze gemaakt wordt om dit niet mogelijk te maken en het voor grondgebruikers niet mogelijk is om schadevergoeding aan te vragen per soort, zal de Gebiedscoöperatie/provincie Zuid-Holland mogelijk zorg moeten dragen voor vergoeding van extra inspanningen en geleden schade van de gebruikers.

Om afschot van dieren te voorkomen zullen experimenten opgestart worden waarbij het uitgangspunt zal zijn dat landbouwdoelen, natuurdoelen, nabuurschap en veiligheid worden gewaarborgd. Afschot van dieren zal alleen plaats vinden wanneer preventieve middelen en verjaging onvoldoende resultaat bieden.

3. Rol Faunafonds

3.1 Belangrijke schade

Bij het thema faunabeheer draait het regelmatig om het begrip ‘schade’. Belangrijke schade is schade die minimaal een bedrag van € 250,- per bedrijf per meldingsjaar bedraagt; hierbij wordt aangesloten bij de uitspraken in het kader van het beheer van fauna (zie ook: ABRvS, 21 maart 2007, nr. 200606996/1). Deze € 250,- bedraagt ook het eigen risico welke het Faunafonds hanteert bij het bepalen van een eventuele schadevergoeding.

3.2 Uitbetaalde schade

Wanneer een grondgebruiker schade ondervindt van een bepaalde diersoort kan hij een schadevergoeding aanvragen bij het Faunafonds.

Voordat het Faunafonds overgaat tot betaling van schade wordt allereerst gekeken naar welke soort op welk moment schade veroorzaakt heeft. Dit is van belang omdat er in Nederland een aantal soorten op de landelijke vrijstellingslijst geplaatst is, op de provinciale vrijstellingslijst geplaatst kan zijn, er een aantal jachtsoorten is en dat er opdrachten verstrekt kunnen worden ten behoeve van het beheer van deze soorten wanneer zij schade veroorzaken aan de in de wet genoemde belangen. Daarnaast kan er sprake zijn van schade van soorten die niet onder bovenstaande categorieën geschaard kunnen worden. Om in aanmerking te komen wordt er een aantal zaken van de gebruiker verwacht, zoals:

- betaling leges;
- tijdig indienen van de aanvraag;
- tijdig aanvragen van een eventuele opdracht;
- adequaat gebruik van de opdracht (of andere mogelijkheden).

Wanneer aan bovenstaande niet voldaan wordt, zal geen vergoeding worden uitgekeerd. Daarnaast kan de mate waarin soorten bejaagd kunnen worden bepalen of veroorzaakte schade vergoed wordt. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen landelijk vrijgestelde soorten, jachtsoorten, soorten waar een opdracht toe verstrekt is en de overige soorten.

3.2.1 Landelijk vrijgestelde soorten

Artikel 3.15 lid 1 Wnb geeft de minister de mogelijkheid om bij algemene maatregel van bestuur beschermde vogels en dieren van soorten als bedoeld in artikel 3.5 en artikel 3.10 Wnb (die niet in hun voortbestaan worden bedreigd of die gevaar lopen en die in het gehele land schade veroorzaken) aan te wijzen. Door middel van deze aanwijzing wordt dan vrijstelling van verboden verleend voor de schadebestrijding door grondgebruikers. De vrijstelling wordt verleend voor handelingen op door de grondgebruiker gebruikte gronden, dan wel in of aan door hem gebruikte opstallen, ter voorkoming van in het lopende of daaropvolgende jaar dreigende schade op deze gronden, in of aan deze opstallen, of in het omringende gebied.

Als vogels en dieren van soorten als bedoeld in artikel 3.15, eerste lid, van de wet worden op grond van artikel 3.1 Besluit natuurbescherming aangewezen:

- Canadese gans (Branta canadensis);
- Houtduif (Columba palumbus);
- Kauw (Corvus monedula);
- Konijn (Oryctolagus cuniculus);
- Vos (Vulpes vulpes);
- Zwarte kraai (Corvus corone corone).

Artikel 3.2 van de Regeling natuurbescherming schrijft voor dat de handelingen, waarvoor de vrijstelling wordt verleend, plaats dienen te vinden overeenkomstig het vastgestelde Faunabeheerplan, hetgeen ook in de Wnb staat. Het besluit om de soorten Canadese gans, Zwarte kraai, Kauw, Houtduif, Konijn en Vos op de landelijke vrijstellingslijst te zetten, is gebaseerd op de afweging dat plaatsing op deze lijst alleen mogelijk is voor soorten die in het gehele land schade aanrichten en die niet in hun voortbestaan worden bedreigd.

In paragraaf 3.1 van de toelichting van de regeling Wet natuurbeheer staat vermeld dat bij de aanwijzing van voor de landelijke vrijstelling in aanmerking komende dieren in het Besluit natuurbescherming is getoetst of is voldaan aan het wettelijke vereiste dat het moet gaan om dieren van soorten die landelijk schade veroorzaken. Ook is getoetst of een vrijstelling voor de betrokken dieren is te rechtvaardigen in het licht van de wettelijke vereisten voor het toelaten van afwijkingen van de wettelijke verbodsbepalingen. Het moet derhalve gaan om soorten die niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen, en de

schade die dieren van de betrokken 186 soorten veroorzaken moet behoren tot de typen schade, genoemd in artikel 3.15, zesde lid, van de wet. Voor alle aan te wijzen soorten geldt daarnaast als vereiste dat er geen reële alternatieven beschikbaar zijn in de vorm van effectieve middelen of methoden om de betrokken schade te voorkomen zónder overtreding van de verbodsbepalingen, bijvoorbeeld effectieve middelen voor het weghouden of verjagen van de betrokken vogels en andere dieren. Zoals in paragraaf 4.1 van de nota van toelichting bij het Besluit natuurbescherming is uiteengezet, is ten aanzien van de Canadese gans, de Houtduif, de Kauw, het Konijn, de Vos en de Zwarte kraai aan al deze vereisten voldaan.

Aangezien het Faunafonds geen tegemoetkomingen in schade verleent veroorzaakt door dieren die landelijk of provinciaal vrijgesteld zijn, is er voor grondgebruikers geen reden om schade te claimen bij het BIJ12, unit Faunazaken. Dit maakt het lastig om inzichtelijk te krijgen hoeveel schade wordt veroorzaakt door de landelijk vrijgestelde soorten omdat taxaties, door het ontbreken van de noodzaak om schadevergoeding aan te vragen, ontbreken. De redenatie achter het niet uitkeren van eventuele schade is dat de soorten jaarrond geschoten kunnen worden waarmee de schade voorkomen dient te worden.

3.2.2 Jachtsoorten

De aard en omvang van de handelingen van de jachthouder (grondeigenaar, in casu de provincie Zuid-Holland, of andere jachtgerechtigden) moeten zodanig zijn dat binnen een jachtveld een redelijke wildstand wordt gehandhaafd of kan worden bereikt. Wat onder een redelijke wildstand wordt verstaan is niet uitgewerkt in de wet of regelgeving. Wel volgt uit de wetsgeschiedenis en de memorie van toelichting dat de wetgever de uitoefening van de jacht juist ziet als middel om het doel - een redelijke wildstand in het jachtveld - te houden. Hiermee doelt de wetgever op de gedachte dat jacht (benutting) in een veld redelijkerwijs alleen kan plaatsvinden, als daar een redelijke wildstand voorkomt, die een bepaalde vorm van benutting kan verdragen. Onder de ‘zorg voor een redelijke wildstand’ wordt dan ook verstaan dat de jachthouder de stand niet zover doet oplopen dat hierdoor schade aan wettelijke belangen optreedt, maar anderzijds ook ervoor zorgt dat de populatie in het jachtveld als gevolg van de jacht niet dreigt verdwijnen. De verantwoordelijkheid voor een redelijke wildstand ligt bij de jachthouder. Welke maatregelen een jachthouder kan nemen hangt af van de situatie en de

wettelijke kaders. Lang niet alle maatregelen die gunstig zouden kunnen zijn voor de wildstand zijn toegestaan bij wet. Het is daarom aan de jachthouder om een goede afweging te maken welke maatregelen moeten of kunnen plaatsvinden.
De jachthouder weet welke soorten er van oudsher voorkomen in zijn jachtveld en welke (plan)ontwikkelingen in het gebied en het grondgebruik hebben plaatsgevonden en zullen plaatsvinden. Deze kan de jachthouder veelal niet beïnvloeden. De verdergaande intensivering van de landbouw is daarvan een voorbeeld. In zijn/haar rol wordt de jachthouder geacht met de grondgebruikers en -eigenaren af te spreken hoe in het jachtveld desondanks de leefomstandigheden voor het wild kunnen worden bevorderd, maar ook op welke wijze er in of buiten het jachtseizoen zo min mogelijk kans is op schade aan gewassen. Dat vergt vaak ook een jachtveld overstijgende aanpak waarbij de WBE een belangrijke rol dient te spelen.

De WBE's staan hun leden bij en informeren hen over relevante aspecten die samenhangen met de staat van instandhouding van wildsoorten, alsmede over relevante aspecten die samenhangen met jacht en faunaschade als gevolg van wildsoorten. Dit zou de WBE kunnen doen door leden te stimuleren in het uitvoeren van tellingen van wildsoorten, onder andere met het oogmerk de staat van instandhouding te kunnen monitoren, en door hun leden te stimuleren in het nakomen van hun wettelijke verplichtingen inzake de registratie van afschot en de registratie van de uitgevoerde tellingen.

In artikel 3.20 lid 3 Wnb is opgenomen dat de jachthouder datgene doet wat een goed jachthouder betaamt om een redelijke stand van het in zijn jachtveld aanwezig wild te handhaven, dan wel bij het ontbreken daarvan te bereiken, en om schade door in zijn jachtveld aanwezig wild te voorkomen.

Wanneer er toch schade ontstaat van jachtsoorten buiten het jachtseizoen wordt hier, behoudens de Wilde eend, geen schadevergoeding voor uitgekeerd.
Redenatie hierachter is dat in het jachtseizoen de stand van betreffende soorten gereguleerd dient te worden waardoor geen of minimale schade zal ontstaan.
De uitzondering van de Wilde eend is gemaakt vanwege het feit dat dit ook een trekvogel is en daarmee niet op jachtveldniveau te beheren is.

3.2.3 Opdrachten

Naast de landelijk vrijgestelde soorten en de jachtsoorten is het voor de provincie mogelijk om een opdracht te geven wanneer schade ontstaat aan diverse belangen. Om deze opdracht te kunnen verstrekken dient echter aan onderstaande voorwaarden voldaan te zijn.

In geval van vogels:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna.

In geval van dieren van soorten als bedoeld in artikel 3.5 Wnb, eerste lid:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de
- instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden en wateren en andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid of om andere dwingende redenen van groot openbaar belang.

In geval van dieren van soorten als bedoeld in art. 3.10 Wnb, eerste lid, met uitzondering van soorten als bedoeld in artikel 3.5 Wnb, eerste lid:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden en wateren en andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid of om andere dwingende redenen van groot openbaar belang;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, industrieterreinen of begraafplaatsen;
- ter voorkoming van onnodig lijden of ter bestrijding van zieke of gebrekkige dieren;
- in het algemeen belang.

Wanneer er ondanks de verleende opdracht toch schade ontstaat, is het voor de grondeigenaar/gebruiker mogelijk deze schade te verhalen bij het Faunafonds. Wanneer het Faunafonds het verzoek beoordeelt, wordt onder andere gekeken of men voldoende gebruik heeft gemaakt van de in de opdracht geboden middelen. In deze opdrachten is vaak sprake van preventieve maatregelen als akoestische en visuele middelen en komt afschot vaak pas in beeld wanneer reeds gebruik wordt gemaakt van deze middelen. Wanneer onvoldoende gebruik gemaakt is van de geboden middelen keert het Faunafonds geen schade uit. Wanneer afschot van soorten mogelijk is, wordt verwacht dat hiervan minimaal 2 keer in de week gebruik gemaakt wordt.

3.2.4 Overige soorten

Wanneer er niet voldaan kan worden aan de voorwaarden om een opdracht te kunnen verstrekken voor het verjagen of doden van dieren zal, in het geval van schade, deze schade wel in aanmerking komen voor vergoeding door het Faunafonds. Vaak betreft het in deze soorten welke minimale schade veroorzaken of waarvan de gunstige staat van instandhouding niet gegarandeerd kan worden.

4. Schade veroorzakende soorten

De WBE IJsselmonde heeft aangegeven welke soorten thans voorkomen in het Buijtenland van Rhoon en of deze al dan niet schade vooroorzaken. Deze soorten zijn benoemd in het document “jacht en de JC Buytenland” en zijn overgenomen in dit document. Hier zal een beschrijving worden gegeven van de levenswijze van genoemde soorten en zal ingegaan worden of er nu middelen zijn verstrekt om deze schade te kunnen voorkomen.

4.1 Houtduif

Overzomerende houtduiven

Houtduiven ontbreken alleen in de meest boomloze landschappen. De dichtheden zijn het hoogst in kleinschalig agrarisch cultuurland en stedelijk gebied. In grote bosgebieden is de Houtduif vaak schaars. Sinds ongeveer 1975 namen de aantallen in bossen en soms ook op cultuurland en op de zandgronden af. Vermindering van voedselaanbod, onder andere door de omschakeling van graanteelt of maïsverbouw, was vermoedelijk de belangrijkste factor. Tegelijkertijd namen de aantallen in stedelijk gebied sterk toe. De soort is hier tegenwoordig een van de talrijkste broedvogels. Hij is de Turkse Tortel, die stedelijk gebied eerder koloniseerde, in veel gebieden voorbijgestreefd.

Overwinterende houtduiven

Houtduiven zijn het hele jaar in Nederland aanwezig. In de winter wordt de eigen populatie, grotendeels standvogels, aangevuld door Duitse en Scandinavische vogels. De winteraantallen zijn het hoogst op de zandgronden, waar ook slaapplaatsen van vele duizenden Houtduiven zijn. De winteraantallen worden deels bepaald door de hoeveelheid voedsel (eikels, beukennootjes, overgebleven graan en mais) en kunnen van jaar tot jaar sterk verschillen. De trek is vooral opvallend ten zuidoosten van de lijn Enschede-Eindhoven. Tussen half oktober en half november noteren trektellers hier soms tienduizenden Houtduiven (of zelfs meer) per dag. De voorjaarstrek, waarbij de aantallen veel lager zijn, speelt zich hoofdzakelijk in maart af. De Houtduif is geplaatst op de landelijke vrijstellingslijst, wat maakt dat deze jaarrond geschoten mag worden bij schade of dreigende schade in het werkgebied van de WBE. Daarnaast is de Houtduif opgenomen als jachtsoort en bejaagbaar in het jachtseizoen van 15 oktober tot en met 31 januari.

4.2 Fazant

Fazanten komen in grote delen van Nederland voor, maar ontbreken in stedelijk gebied en bosrijke omgeving. Ze zijn het talrijkst in agrarisch gebied op de kleigronden van Zuidwest- en Noordoost-Nederland. Rond 1975 kwamen Fazanten nog wijdverspreid voor op de Veluwe en in andere bosachtige gebieden. De verdwijning hier, en de scherpe afname op veel plaatsen elders, is een gevolg van het vanaf 1978 geleidelijk afbouwen van het uitzetbeleid. De onnatuurlijk hoge dichtheden die daarvan het gevolg waren, verdwenen als gevolg van predatie door Vos en Havik, iets dat versneld werd door enkele strenge winters. De afname vlakt inmiddels af en de soort weet zich in verschillende delen van het land te handhaven, zij het in lagere dichtheden dan weleer. In najaar en winter vormen Fazanten groepjes die op plekken met veel voedsel en dekking samenscholen. Zulke plekken liggen doorgaans op slechts enkele honderden meters van de broedplaats. Grotere verplaatsingen lijken niet voor te komen. De wintergroepen vallen in het vroege voorjaar uiteen.

De Fazant is opgenomen als jachtsoort en is dan ook bejaagbaar in het jachtseizoen. Het jachtseizoen loopt voor de Fazant haan van 15 oktober tot en met 31 januari en het jachtseizoen voor de Fazant hen van 15 oktober tot en met 31 december. Op dit moment is er geen opdracht voor het bestrijden van schade van Fazanten buiten het jachtseizoen.

4.3 Konijn

Het Konijn (Oryctolagus cuniculus) lijkt op de Haas maar is kleiner en heeft kortere oren zonder donkere punten. Het volwassen dier weegt tot 2,5 kg. Konijnen leven in groepen in zelf gegraven holen (burchten). Binnen de groepen bestaat per sekse een duidelijke rangorde. De jongen worden in een aparte nestkamer geboren. De jongen die wegtrekken en aan het eind van de zomer geen plek in een burcht hebben bemachtigd, leven in herfst en winter bovengronds. Doordat ze bij het foerageren het liefst dicht bij hun burcht blijven en door hun keutels en urine geconcentreerd op latrineplekken te deponeren en door het openkrabben van de grond zorgen Konijnen voor toename van de botanische en faunistische diversiteit. Daarnaast is het Konijn een belangrijke prooi voor onder meer Buizerd, Hermelijn, Bunzing en Vos. De soort is gevoelig voor nat en koud weer. Konijnen worden in het wild maximaal vier jaar oud.

Het Konijn is geplaatst op de landelijke vrijstellingslijst. Dit maakt dat deze jaarrond geschoten mag worden bij schade of dreigende schade. Daarnaast is het Konijn opgenomen als jachtsoort en bejaagbaar in het jachtseizoen van 15 augustus tot en met 31 januari. Daarnaast is er een opdracht voor het doden van Konijnen ter voorkoming van schade aan sportvelden, begraafplaatsen, industrieterreinen, (spoor)wegen en dijken.

4.4 Ganzen

4.4.1 Grauwe gans

Overzomerende grauwe ganzen

In de eerste helft van de twintigste eeuw verdwenen ganzen (specifiek de Grauwe gans) nagenoeg als broedvogel uit Nederland door ontginning van moerassen en bejaging. Daarna begon een periode van stormachtige uitbreiding, waarbij alleen de droge en bosrijke streken van Nederland werden overgeslagen. De aantallen broedparen namen daarbij ook sterk toe.

Overwinterende grauwe ganzen

Het aantal overwinterende ganzen steeg vanaf 1975 enorm, een gevolg van de toegenomen Noordwest-Europese broedpopulatie inclusief de Nederlandse. De aantallen zijn het hoogst in het najaar en de winter, wanneer de omvangrijke eigen populatie (grotendeels standvogels) aanvulling uit Noord- en Oost-Europa krijgt. Streng winterweer heeft weinig effect op aantallen en verspreiding. In juni en juli ruien ganzen de slagpennen en zoeken ze veilige rietmoerassen op. Lange tijd fungeerden de Oostvaardersplassen als ruiplek voor tienduizenden vogels uit zowel Nederland als uit de rest van Europa. Tegenwoordig ruien ook veel ganzen in de broedregio en is het aantal ruigebieden in heel Europa sterk gegroeid. Nog steeds ruien echter ook buitenlandse vogels in ons land.

Momenteel is er een opdracht voor het doden van Grauwe ganzen. In deze opdracht wordt onderscheid gemaakt in een zomer- en winterperiode.

Zomerperiode

1. Afschot van broedparen Grauwe gans vanaf 1 februari. Toestemming voor gebruik van dit deel van de opdracht wordt slechts gegeven na aanvraag via de WBE. De WBE dient één en ander af te stemmen met de terreinbeheerder.

2. Zoeken, rapen, bewerken enz. van nesten en eieren. Toestemming voor gebruik van dit deel van de opdracht wordt gegeven na aanvraag aan grondgebruikers, jachtaktehouders, gemeenten enz.
3. Afschot van Grauwe ganzen vanaf 15 februari tot en met 31 oktober in de regio Noordelijke Delta en vanaf 1 maart tot en met 31 oktober in de regio `s Delfland, Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland-Noord.

Winterperiode

Er is een opdracht voor verjagend afschot van Grauwe ganzen van percelen met kwetsbare gewassen in de winterperiode (1 november tot en met 14 februari in de regio Noordelijke Delta en 1 november tot en met 29 februari in de regio `s Delfland, Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland-Noord).

1. De opdracht is niet geldig op bestaand grasland.
2. Er dienen visuele middelen te worden ingezet.
3. Gebruik van lokganzen is onder voorwaarden toegestaan.
4. Het gebruik van lokfluiten is niet toegestaan.

4.4.2 Kolgans

Overzomerende kolganzen

Kolganzen broeden vanaf 1980 in ons land in snel toenemende aantallen. In eerste instantie ging het om lokvogels, gebruikt bij de jacht en losgelaten nadat dit middel verboden werd. De populatie groeide tot maximaal 250 paren rond 2000 en het drievoudige nog geen tien jaren later. Kerngebieden liggen rond de Friese Meren, in de Zaanstreek, oostelijk Zuid-Holland en het rivierengebied, vooral daar waar ook de meeste jagers actief waren. De totale broedpopulatie werd in de periode 2013 – 2015 geschat op 420 – 700 kolganzen (www.sovon.nl).

Overwinterende kolganzen

Kolganzen zijn voornamelijk aanwezig van oktober tot en met maart, met de hoogste aantallen midden in de winter. Maximaal vertoeven er bijna 900.000 kolganzen in ons land, 80% van de wereldpopulatie. De grootste concentraties houden zich op in graslanden in Friesland en het rivierengebied. Strenge vorst en zware sneeuwval kan leiden tot een leegloop uit Noordoost-Nederland (en toenemende aantallen in Zuidwest-Nederland en het rivierengebied), soms ook tot een massale toestroom of doortrek van vogels die eerst oostelijker pleisterden.
De landelijke aantallen namen sinds 1975 fors toe.

Dit berust deels op een herverdeling van kolganzen binnen Europa overwinterende kolganzen en verlaagde jachtdruk. Tegelijkertijd arriveerde de voorhoede steeds vroeger en namen kolganzen 56 nieuwe pleisterplaatsen buiten de traditionele in gebruik. Kolganzen blijven overigens niet langer hangen dan voorheen: in zachte winters trekt al een fors deel weg in februari. De in Nederland overwinterende aantallen zijn sinds 2005 stabiel; dat de seizoengemiddelden nog toenamen komt vooral doordat grote aantallen soms al vroeg in de herfst arriveren. Bij de meest recente telling van 2015/2016 zijn als landelijk seizoenmaximum 773.318 kolganzen geteld (www.sovon.nl)

Momenteel is er een opdracht voor het doden van Kolganzen. In deze opdracht wordt onderscheid gemaakt in een zomer- en winterperiode.

Zomerperiode

1. Afschot van Kolganzen vanaf 15 februari tot en met 31 oktober in de regio Noordelijke Delta en vanaf 1 maart tot en met 31 oktober in de regio `s Delfland, Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland-Noord.

Winterperiode

Er is opdracht voor verjagend afschot van Kolganzen van percelen met kwetsbare gewassen in de winterperiode (1 november tot en met 14 februari in de regio Noordelijke Delta en 1 november tot en met 29 februari in de regio `s Delfland, Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland-Noord).

1. De opdracht is niet geldig op bestaand grasland
2. Er dienen visuele middelen te worden ingezet.
3. Gebruik van lokganzen is onder voorwaarden toegestaan.
4. Het gebruik van lokfluiten is niet toegestaan.

4.4.3 Brandgans

Overzomerende brandganzen

Vanaf 1988 broeden er jaarlijks brandganzen in Nederland, eerst alleen in het Deltagebied, daarna ook elders zoals in het IJsselmeergebied en op/bij de grote rivieren. Brandganzen nestelen in kolonies op eilanden of dammen. Bij de meest recente landelijke telling in 2016 zijn totaal landelijk 6832 overzomerende brandganzen geteld (www.sovon.nl).

Overwinterende brandganzen

De brandgans is hard op weg om de talrijkste overwinterende gans te worden in Noordwest-Europa. De aantallen zijn enorm gestegen met in sommige winters meer dan 800.000 individuen. Tot 1990 bleef de verspreiding beperkt tot Friesland en het Wadden-, IJsselmeer- en Deltagebied. Daarna veroverde de brandgans ook het binnenland, waar hij in aantal sterk toeneemt. Bij de meest recente telling van 2015/2016 zijn als landelijk seizoenmaximum 663.695 brandganzen geteld (www.sovon.nl).

Momenteel is er een opdracht voor het doden van Brandganzen. In deze opdracht wordt onderscheid gemaakt tussen een zomer- en winterperiode.

Zomerperiode

1. Afschot van brandganzen vanaf 15 februari tot en met 31 oktober in de regio Noordelijke Delta en vanaf 1 maart tot en met 31 oktober in de regio `s Delfland, Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland-Noord.

Winterperiode

In de winterperiode (1 november tot en met 14 februari in de regio noordelijke delta en 1 november tot en met 29 februari in de regio `s Delfland, Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland-Noord) is er geen afschot van Brandganzen mogelijk.

4.4.4 Canadese gans

Overzomerende Canadese ganzen

De broedpopulatie bestaat uit nazaten van losgelaten of ontsnapte vogels.
De eerste broedgevallen, vanaf 1974, mislukten veelal door afschot en verstoring. Dit hield de stormachtige kolonisatie van Nederland echter niet tegen. Deze vond in eerste instantie plaats vanuit verspreidingskernen zoals in Noord- en Zuid-Holland en het westen en midden van Noord-Brabant. Nog steeds zijn deze provincies goed voor minstens de helft van de broedpopulatie. Deze omvatte rond 2000 al 1200 paren en groeide daarna sterk door. Door het optreden van ondersoorten, hybriden en nakomelingen van mengparen (bijvoorbeeld met brandgans of grauwe gans) vertoont een deel van de Canadese ganzen ‘onzuivere’ kenmerken.

Overwinterende Canadese ganzen

Vóór het ontstaan van een eigen broedpopulatie waren Canadese ganzen alleen in strenge winters, zoals 1978/79, in noemenswaardige aantallen aanwezig.
Het ging dan om Zweedse vogels. Zulke invasies worden niet meer vastgesteld of verdrinken in de snel gegroeide eigen populatie. Deze betreft grotendeels standvogels, ‘s winters aangevuld met vogels uit aangrenzende landen. Recent in Nederland geringde vogels zijn overigens wel teruggevonden tot in Zuid-Zweden.
De belangrijkste verplaatsingen vinden plaats in de ruiperiode in juni, als vogels uit omringende landen in Nederland komen ruien, maar tegelijk vanuit Nederland ook rui-trek naar elders optreedt. De landelijke aantallen zijn vooral vanaf 1995 sterk toegenomen. De groepen zijn het grootst in de nazomer en de herfst, wanneer de ganzen veelal oogstresten op akkers bezoeken. In de loop van de winter vallen de meeste groepen uiteen. Tussen juni en augustus ontstaan rui-concentraties tot enkele duizenden vogels op grote open wateren.

De Canadese gans is geplaatst op de landelijke vrijstellingslijst, wat maakt dat deze jaarrond geschoten mag worden in het werkgebied van de WBE. Daarnaast is er een opdracht afgegeven voor het gebruik van het geweer een half uur voor zonsopkomst en een half uur na zonsondergang.

4.4.5 Nijlgans

Overzomerende nijlganzen

Nijlganzen, afstammelingen van losgelaten of ontsnapte siervogels, zijn een bekende verschijning in het landschap. Toch deden ze pas in 1967 hun intrede als broedvogel. Vanuit verspreidingskernen bij Den Haag, Groningen en in het oostelijk Rivierengebied koloniseerden ze grote delen van het land. De hoogste dichtheden vinden we in graslandgebieden met waterpartijen in de laaggelegen delen van vooral West-Nederland en het rivierengebied. De nijlgans komt eveneens tot broeden in stedelijk gebied en zelfs tot diep in grote bossen, op gekraakte roofvogelnesten. Het succes van deze soort is deels een gevolg van het lange broedseizoen en meerdere broedsels per jaar, tot midden in de winter.
Nijlganzen verdedigen zich fel tegen predatoren of andere indringers. Toch zijn er tot dusverre geen aanwijzingen dat dit ten koste van andere watervogelpopulaties gaat.

Overwinterende nijlganzen

Een deel van de nijlganzen trekt het hele jaar paarsgewijs op, maar vooral in de nazomer en de winter sluiten andere zich aan tot groepen van soms enkele honderden. Ze foerageren op graslanden en oogstresten op bouwland (vooral mais) en rusten en ruien op open water. Aflezingen van gekleurringde vogels bewijzen hun mobiliteit, zowel binnen Nederland als over de grens in bijvoorbeeld Duitsland. De grootste aantallen zijn, net als in de broedtijd, te vinden in het westen van het land en het Rivierengebied. De landelijk getelde aantallen namen sterk toe in het voetspoor van de sterk gegroeide Nederlandse broedpopulatie. Sinds de eeuwwisseling zwakt de toename af. Mogelijke oorzaken zijn afschot en het vol raken van de bekende broedgebieden.

In 2012 is er een aanwijzingsbesluit genomen voor exoten en verwilderde dieren. Dit besluit is in 2015 gewijzigd door middel van een aanvullend besluit.
Beide besluiten zijn nog steeds geldig onder de Wet natuurbescherming.
Binnen deze besluiten is geregeld dat de Nijlgans vanaf een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang gedood mogen worden door middel van gebruik van het geweer.

4.5 Wilde eend

Overzomerende wilde eenden

De Wilde eend is een van de meest verbreide Nederlandse broedvogels.
De meerderheid nestelt in de laaggelegen delen van het land, vooral in waterrijke polders en moerassen. Op de hoge gronden is deze eend minder talrijk maar ontbreekt hij zelden; soms broedt hij op grote afstand van water. Ook in stedelijk gebied is de Wilde eend een gewone broedvogel. Aantallen en verspreiding leken op landelijk niveau lange tijd nauwelijks verandering te ondergaan. Regionale afnames, zoals door verdroging van duinvalleien, werden gecompenseerd door toename elders. Sinds ongeveer 1990 nemen de aantallen echter af.

Overwinterende wilde eenden

De aantallen zijn het hoogst in de wintermaanden, wanneer Wilde eenden zowel in open wateren als boerenland en stedelijk gebied talrijk zijn. De aantallen zijn betrekkelijk ongevoelig voor de nukken van het weer. Strenge vorst of zware sneeuwval leiden bij deze winterharde soort hooguit tot verplaatsingen naar open water of voerplekken, maar niet tot wegtrek over grote afstanden.

De landelijk getelde aantallen nemen sinds ongeveer 2000 gaandeweg af.
De oorzaak kan liggen in de afname van de eigen broedpopulatie, maar ook met een verschuiving van de winterverspreiding binnen Europa. Door gemiddeld zachtere winters hebben Noord-Europese broedvogels vermoedelijk minder neiging om in Nederland te overwinteren.

De Wilde eend is opgenomen als jachtsoort en is dan ook bejaagbaar in het jachtseizoen. Het jachtseizoen loopt van 15 augustus tot en met 31 januari.
Op dit moment is er geen opdracht voor het bestrijden van schade van wilde eenden buiten het jachtseizoen.

4.6 Haas

De Haas (Lepus europaeus) lijkt veel op het Konijn, het verschil is dat volwassen Hazen forser zijn. Ook hebben ze grotere poten en langere oren met een zwarte punt. De kleur van de vacht is grijs- of geelbruin, de buik is wit en de wangen zijn bleekgeel. Jonge Hazen hebben vaak een witte vlek op de kop. De Haas houdt zijn staart tijdens het lopen vaak omlaag of horizontaal, waardoor alleen de zwarte bovenzijde zichtbaar is. Hazen hebben, als echte planteneters, grote platte plooikiezen.
Behalve in IJsland en Noord-Scandinavië komt de haas in geheel Europa voor, tot op 3000 meter hoog in de Alpen. In dichtbevolkte gebieden komt de soort weinig voor. In delen van Europa komt de Sneeuwhaas voor. Deze wordt in de winter wit.
Hazen zijn overwegend in de vooravond en 's nachts actief, in de zomer ook wel in de schemering en overdag. Overdag rust de haas doorgaans uit in zijn leger.
Hazen bewonen geen holen zoals Konijnen doen. Ze maken legers (ondiepe uithollingen) in bosranden, windkeringen, ruigtezomen en onder heggen.
Hazen eten grassen (winter), kruiden (zomer) en akkerbouwproducten zoals graan, maïs, klaver en aardappelen.

De Haas is opgenomen als jachtsoort en is dan ook bejaagbaar in het jachtseizoen. Het jachtseizoen loopt van 15 oktober tot en met 31 december. Op dit moment is er geen opdracht voor het bestrijden van schade van Hazen buiten het jachtseizoen.

4.7 Kraaiachtige

4.7.1 Zwarte kraai

Zwarte kraaien behoren tot de meest verspreide broedvogels en bewonen zowel open landbouw- of natuurgebieden als bossen en steden. De hoogste dichtheden vinden we in kleinschalig boerenland. De verspreiding is sinds ongeveer 1975 sterk uitgebreid. Voorheen te open gebieden (Zeeland) werden geschikt door ouder wordende beplanting en afnemende jachtdruk. Drooggevallen gronden (zuidelijk Flevoland, Lauwersmeer) werden vlot gekoloniseerd. De landelijke broedpopulatie is toegenomen, vooral in boerenland en stedelijk gebied. In grote aaneengesloten bossen zijn zwarte kraaien juist schaarser geworden door de opkomst van predatoren als havik en buizerd.

Nederlandse zwarte kraaien zijn standvogels, al vertonen sommige jonge vogels enig zwerfgedrag. Ook in de omringende landen staat de soort als honkvast bekend. Dat neemt niet weg dat op sommige plekken gerichte verplaatsingen in de bekende trekrichtingen worden opgemerkt. Dat is met name in het voorjaar opvallend op locaties als Breskens en de Eemshaven. De meeste verplaatsingen spelen zich af tussen half maart en begin mei, met de piek half april. De weinige min of meer gerichte najaar verplaatsingen vinden voornamelijk in oktober plaats. Niet-geslachtsrijpe vogels en zwarte kraaien die geen territorium konden veroveren houden zich het hele jaar op in groepen tot vele tientallen of een honderdtal vogels

De Zwarte kraai is geplaatst op de landelijke vrijstellingslijst, dit maakt dat deze jaarrond geschoten mag worden in het werkgebied van de WBE. Daarnaast is er een opdracht afgegeven voor het gebruik van het geweer een half uur voor zonsopkomst.

4.7.2 Kauw

Overzomerende kauwen

Door het hele land zijn broedende kauwen te vinden. Ze zijn het talrijkst in stedelijk gebied (vooral oudere wijken) en kleinschalig boerenland. Grote aaneengesloten bossen worden gemeden, terwijl open landschappen en natuurgebieden soms wel, soms ook niet bezet zijn. Sinds ongeveer 1975 breidde de soort zich uit over delen van Zeeland en Flevoland, waar hij eerst ontbrak. Tegelijkertijd namen de aantallen in kleine bossen af, deels misschien door onrust en predatie door haviken.

De landelijke stand is al tientallen jaren min of meer stabiel. Zie figuur 192 voor de verspreiding van de kauw op kaart.

Overwinterende kauwen

Onze eigen kauwen blijven vrijwel geheel in eigen land. Doortrek van oostelijke en noordelijke kauwen is vooral in de tweede helft van oktober opvallend. Een deel blijft bij ons overwinteren en sommige vogels vertonen kenmerken van noordse kauw (C. m. monedula) of Russische kauw (C. m. soemmerringii), hoewel de verschillen subtiel zijn. Er zijn enige aanwijzingen dat zulke vogels in afnemende mate in ons land verblijven. De voorjaarstrek vindt vooral in maart en de eerste helft van april plaats. Zie figuur 187 voor de verspreiding van de kauw op kaart.

De Kauw is geplaatst op de landelijke vrijstellingslijst, dit maakt dat deze jaarrond geschoten mag worden in het werkgebied van de WBE. Daarnaast is er een opdracht afgegeven voor het gebruik van het geweer een half uur voor zonsopkomst.

4.7.2 Roek

Overzomerende roeken

Door vervolging en onopzettelijke vergiftiging (landbouwbestrijdingsmiddelen) was de Nederlandse stand rond 1970 op een dieptepunt, maar herstelde zich in de periode daarna. Vanaf ongeveer 2000 nemen de aantallen licht af, deels als gevolg van verstoring in verband met overlast en vermeende schade. Door verstoring neigen voorheen grote kolonies ertoe zich over meerdere locaties te verspreiden. De bijna 900 kolonies bestaan meestal uit enkele tientallen tot een honderdtal nesten, de grootste tellen rond 1000 nesten. Zo'n 80% van de roeken broedt in Gelderland, Drenthe, Overijssel, Noord-Brabant en Friesland. Vestigingen in het westen van het land, in het verleden niet ongewoon, zijn momenteel schaars maar nemen weer toe. In Nederland zijn er bij tellingen van nesten bij kolonies 43.188 nesten geteld en wordt de broedpopulatie geschat op 47.500 – 53.200 roeken (bron: www.sovon.nl).

Overwinterende roeken

De verspreiding in het winterhalfjaar overlapt met die in de broedtijd. Nederlandse broedvogels overwinteren nabij de eigen broedplaats, misschien met uitzondering van een deel van de onvolwassen vogels.

De instroom van Noord- en Oost-Europese overwinteraars is vanaf ongeveer 1995 aan het droogvallen. Waarschijnlijk overwinteren zulke vogels in toenemende mate in of dichter bij het eigen broedgebied, een verschijnsel dat zich eerder bij bonte kraai voordeed. De afname van roeken van elders is ook te merkbaar in de trekmaanden maart en, vooral, oktober. Op trektelposten zijn de lange slierten trekkende roeken duidelijk zeldzamer dan enkele tientallen jaren geleden.
Het geschatte maximumaantal roeken in de winter, in de periode 2013-2015, is geschat op 150.000 – 175.000 roeken (bron: www.sovon.nl)

Op dit moment is er geen opdracht voor het doden van Roeken. De landelijke stand is al tientallen jaren min of meer stabiel. Zie figuur 192 voor de verspreiding van de kauw op kaart.

4.8 Vos

De Vos (Vulpes vulpes) is op rug en flanken meestal roodbruin, maar grijzige en bruine vossen zijn niet zeldzaam. Hals, borst en buik zijn meestal wit, maar kunnen ook deels grijs of zwart zijn. De achterkant van de oren en het onderste deel van de poten zijn zwart. Van neus- tot staartpunt meet de vos gemiddeld 110 cm; de staart is gemiddeld 40 cm lang. Volwassen mannetjes van meer dan een jaar oud zijn gemiddeld groter en zwaarder (7,5 kg) dan volwassen vrouwtjes (6,0 kg). Vossen leven paarsgewijs en zijn territoriaal. Onder voedselrijke omstandigheden kunnen een of meer dochters in het ouderlijk territorium blijven, die dan echter meestal niet aan de voortplanting deelnemen. De grootte van de territoria is afhankelijk van de voedselrijkdom, de kleinste (vanaf 30 ha) worden aangetroffen in stedelijk gebied en sterk gevarieerd landschap, de grootste (tot 500 ha) liggen in open agrarisch gebied. Jonge vossen verlaten in hun eerste herfst of winter de familie. Vooral mannetjes kunnen dan tientallen kilometers afleggen.

De Vos is geplaatst op de landelijke vrijstellingslijst. Dit maakt dat deze jaarrond geschoten mag worden in het werkgebied van de WBE. Daarnaast is er een opdracht voor het gebruik van kunstlicht gedurende de nacht. Ten tijde van het opstellen van dit document wordt hier echter nog geen gebruik van gemaakt omdat de situatie hier nog geen aanleiding toe geeft.

4.9 Reeën

Het Ree (Capreolus capreolus) lijkt op een klein hert. Bokken zijn met hun kleine gewei onmiskenbaar, maar de geiten kunnen worden verward worden met kalveren van edelhert of damhert. Een volwassen Ree weegt tot 25 kg.
De voortplantingstijd is juli-augustus, maar door de unieke uitgestelde implantatie van de bevruchte eicel worden de als regel een, soms twee jongen pas in de volgende lente geboren. De dieren zijn het meest actief in de schemering, maar dagactiviteit is ook heel gewoon. Tijdens de voortplantingstijd verdedigen zowel bokken als geiten een territorium tegen seksegenoten. Het territorium van de geiten varieert van 30-50 ha, dat van een bok kan territoria van meerdere geiten overlappen. Vooral in open landschap kunnen in de winter grote groepen worden gevormd, tot enkele tientallen dieren toe. Reeën kunnen over grote afstanden migreren.

Op dit moment is er een opdracht voor het doden van Reeën in de nabijheid van bepaalde wegen. Deze wegen bevinden zich in de WBE`s Voorne, Duin- en Bollenstreek, Hoekse Waard en Goeree Overflakkee. Mocht het aantal verkeersaanrijdingen toe gaan nemen zou het mogelijk zijn dat afschot van reeën ook mogelijk wordt in de WBE eiland IJsselmonde, momenteel is hier echter geen sprake van.

Daarnaast is er een lopende aanwijzing voorbepaalde personen om reewild uit hun lijden te verlossen in het geval van ernstig lijden. Een bekend voorbeeld hiervan is een verkeersaanrijding.

5. Preventie maatregelen

In vervolg op hetgeen in het Streefbeeld is bepaald ten aanzien van de jacht, wil de Gebiedscoöperatie zoveel mogelijk preventieve maatregelen nemen, alvorens tot afschot zal worden overgegaan. Onderstaand is weergegeven welke categorie preventieve middelen ingezet kan worden per soort.

Middelen welke getroffen kunnen worden om dieren te verjagen werken gedurende een relatief korte periode. Vaak treedt er snel gewenning op en is het noodzakelijk om middelen af te wisselen om zodoende gewenning te voorkomen en de effectiviteit te verhogen. Onderstaand zijn de verschillende middelen benoemd welke gebruikt worden en ook bewezen een effect hebben op het verjagen van en hiermee voorkomen van schade door fauna. In Figuur 2 overzicht van in te zetten preventieve middelen per soort, is aangegeven welke preventieve middelen bij de verschillende soorten ingezet kunnen worden.

	Visuele middelen	Akoestische middelen	Afscherming	Teelttechnische maatregelen	Geur- en smaakmiddelen	Aantrekken natuurlijke vijanden	Afschot
Houtduif							
Fazant							
Konijn							
Ganzen							
Wilde eend							
Haas							
Kraai-achtige							
Vos							
Reeën							

Figuur 2: overzicht van in te zetten preventieve middelen per soort

Visuele middelen
Vogelverschrikkers, vlaggen en linten, ballonnen, nabootsing roofvogel, flitsmolens, nabootsen plukplaats, flitslampen, ophangen dode vogels

Akoestische middelen
Knalapparaat, vogelafweerpistool, schriklint of schrikkoord, kleppermolentjes, rammelblikjes, ratels, krekels, angstkreten, ritselfolie

Afscherming
Afdeknetten, gaasraster, elektrisch draadraster, elektrisch Euronet, manchet, spandraden

Teelttechnische maatregelen
Percelen gelijktijdig inzaaien, vliesdoek, gebruik van zaadmengsels, keuze opvolgend gewas, aanpassen pootdiepte

Geur- en smaakmiddelen
Negatieve conditionering, zaaizaadbehandeling conditionering.

Aantrekken natuurlijke vijanden
Zitpalen roofvogels

Beheer
Ondersteunend afschot en populatiebeheer, jachtvogels, vangkooi, beheer en schadebestrijding met fretten, long nets, honden/roofvogels, bouwjacht,

Overige middelen
Afleidend voeren

6. Maatregelen per soort

Het spanningsveld tussen het toestaan van jacht ten behoeve van het voorkomen van schade aan belangen en de wens om zeer terughoudend om te gaan met jacht wordt bemoeilijkt door de financiële component van deze schade.
Zoals reeds beschreven in hoofdstuk 3 zijn bepaalde soorten uitgesloten van schadevergoeding vanwege het feit dat er in de wet ruime mogelijkheden geboden worden om deze te verjagen en te doden. Daarnaast zijn er soorten welke gedurende een bepaalde periode bejaagd kunnen worden, waardoor de stand in deze periode op een aanvaardbaar niveau gebracht kan worden, waarmee schade voorkomen wordt. Als laatste zijn er soorten welke in aanmerking komen voor schadevergoeding waarbij echter wel verwacht wordt dat er adequaat gebruik gemaakt wordt van de geboden mogelijkheden. Per soort wordt in dit hoofdstuk beschreven wat de minimale inspanning bedraagt om met zo min mogelijk jacht toch schade te voorkomen en wanneer deze optreedt toch schadevergoeding aangevraagd kan worden bij het Faunafonds. De financiële consequenties die voortkomen uit de door de Gebiedscoöperatie opgelegde beperkingen zullen door de Gebiedscoöperatie gedragen moeten worden. Hier kan ook de aanschaf en inzet van preventieve maatregelen toe behoren, voor zover dit niet redelijkerwijs ingevuld kan worden met vrijwillige inzet.

6.1 Houtduif

Zoals reeds beschreven is de Houtduif een landelijk vrijgestelde soort welke jaarrond geschoten mag worden. Doordat deze jaarrond geschoten mag worden komt schade veroorzaakt door Houtduiven niet in aanmerking voor vergoeding van schade. Schade veroorzaakt door Houtduiven kan jaarrond ontstaan, echter is bijvoorbeeld in de winter alleen schade te verwachten op koolsoorten.
In Figuur 3 is weergegeven wanneer schade, veroorzaakt door Houtduiven, aan verschillende gewassen kan ontstaan. Schadebestrijding vindt alleen plaats in opdracht van de gebruiker en bij gewassen waar op dat moment ook daadwerkelijk schade kan ontstaan en wordt altijd gecombineerd met de inzet van 2 verschillende preventieve maatregelen.

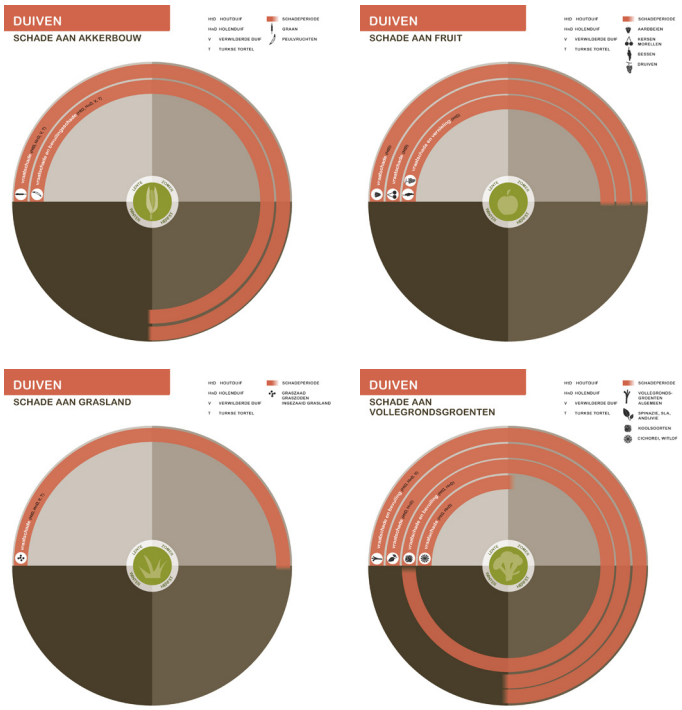

Figuur 3: gewassen en daarbij behorende perioden waarin schade kan ontstaan door houtduiven

6.2 Fazant

Fazanten zijn bejaagbaar in het daarvoor aangewezen seizoen. Doordat zij bejaagbaar zijn keert het Faunafonds geen tegemoetkomingen uit in gevallen waar Fazanten schade veroorzaken. Men gaat er hierbij van uit dat de stand van Fazanten zodanig aangepast kan worden in het jachtseizoen dat daarmee schade voorkomen kan worden. Schade veroorzaakt door Fazanten kan jaarrond voorkomen. De Fazant is slechts in de winter bejaagbaar. Jaarlijks zal de WBE tellingen verstrekken en daarbij aangeven hoeveel Fazanten er geschoten zouden moeten worden om tot een stand te komen welke de landbouwschade minimaliseert. Hiertoe dient vooraf overleg gepleegd te worden met de gebruikers van de gronden en dient rekening gehouden te worden met het bouwplan van de gebruikers.

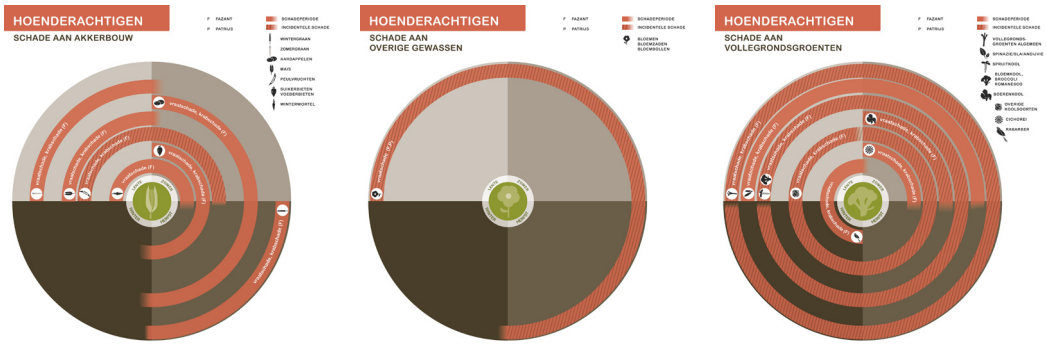

Figuur 4: gewassen en daarbij behorende perioden waarin schade kan ontstaan door hoenderachtigen

6.3 Konijn

Zoals reeds beschreven is het Konijn een landelijk vrijgestelde soort welke jaarrond geschoten mag worden. Doordat deze jaarrond geschoten mag worden komt schade veroorzaakt door Konijnen niet in aanmerking voor vergoeding van schade. Schade veroorzaakt door Konijnen kan jaarrond ontstaan. In Figuur 5 is weergegeven wanneer schade, veroorzaakt door Konijnen, aan verschillende gewassen kan ontstaan. Schadebestrijding vindt alleen plaats bij gewassen waar op dat moment ook daadwerkelijk schade kan ontstaan en wordt altijd gecombineerd met de inzet van 2 verschillende preventieve maatregelen.

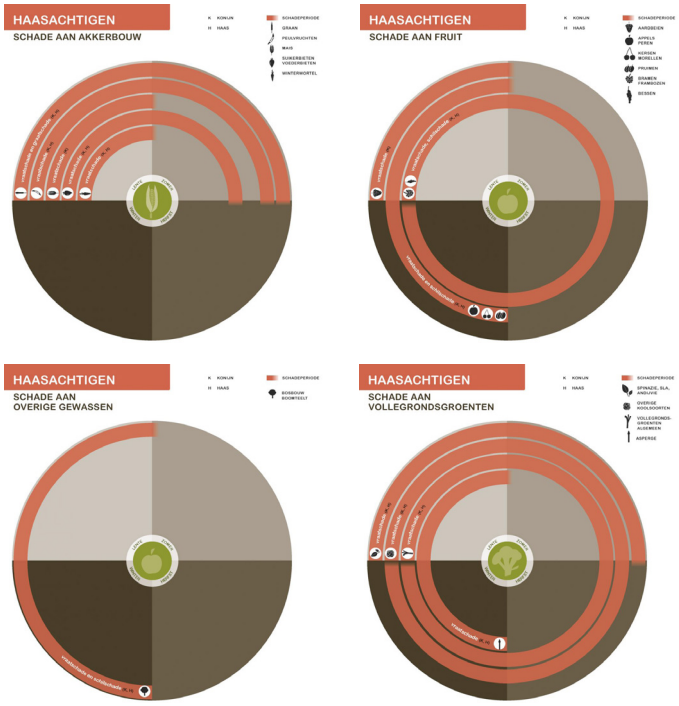

Figuur 5: gewassen en daarbij behorende perioden waarin schade kan ontstaan door haasachtigen

6.4 Ganzen

Uitgezonderd de Canadese gans zijn ganzen slechts bejaagbaar wanneer hiertoe een opdracht verstrekt is. Wanneer er een opdracht verstrekt is, wordt schade slechts vergoed wanneer er adequaat gebruik gemaakt is van de beschikbare middelen. Wanneer afschot toegestaan is, wordt verwacht dat dit minimaal 2 keer in de week gebeurt. Schade veroorzaakt door ganzen kan jaarrond optreden. Wanneer schade ontstaat, zal de WBE in opdracht van de gebruiker afschot plegen waarbij minimaal van 2 verschillende preventieve maatregelen gebruikt zullen worden en zal voldaan worden aan de door het Faunafonds gestelde eisen om voor schadevergoeding in aanmerking te komen.

Zoals reeds beschreven, is de Canadese gans een landelijk vrijgestelde soort welke jaarrond geschoten mag worden. Doordat deze jaarrond geschoten mag worden komt schade veroorzaakt door Canadese ganzen niet in aanmerking voor vergoeding van schade. Schade veroorzaakt door Canadese ganzen kan jaarrond ontstaan. In Figuur 6 is weergegeven wanneer schade, veroorzaakt door Canadese ganzen, aan verschillende gewassen kan ontstaan. Schadebestrijding vindt alleen plaats in opdracht van de gebruiker en bij gewassen waar op dat moment ook daadwerkelijk schade kan ontstaan en wordt altijd gecombineerd met de inzet van 2 verschillende preventieve maatregelen.

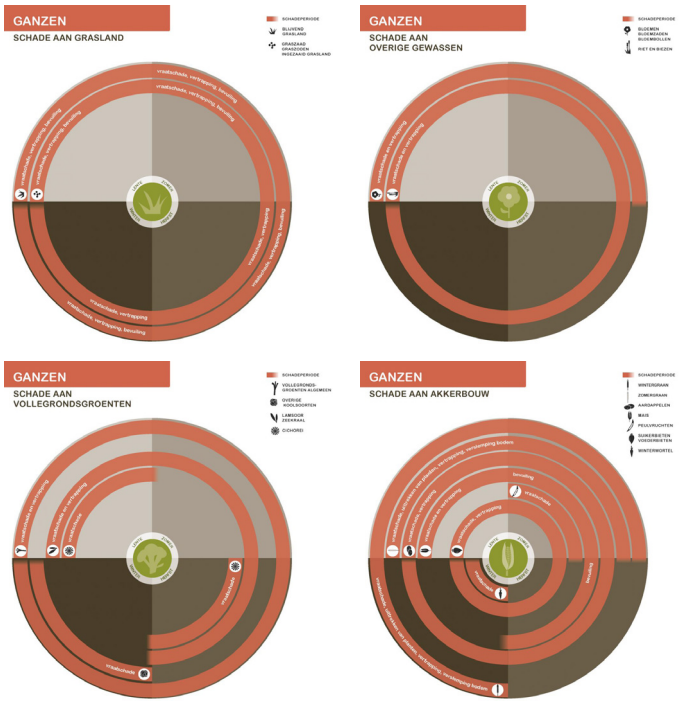

Figuur 6: gewassen en daarbij behorende perioden waarin schade kan ontstaan door ganzen

6.5 Wilde eend

Wilde eenden zijn bejaagbaar in het daarvoor aangewezen seizoen. Echter doordat Wilde eenden o.a. trekvogels zijn en daarmee niet te beheren zijn op jachtveldniveau, kunnen deze wel voor schadevergoeding in aanmerking komen. Schade veroorzaakt door Wilde eenden kan jaarrond voorkomen. De Wilde eend is slechts bejaagbaar van 15 augustus tot en met 31 januari. Daarnaast kan er een opdracht verstrekt worden wanneer schade buiten deze periode aangericht wordt, hetgeen op dit moment niet het geval is. Wanneer schade ontstaat in het jachtseizoen, zal de WBE in opdracht van de gebruiker afschot plegen, waarbij gebruik gemaakt wordt van minimaal 2 preventieve middelen. Wanneer schade optreedt buiten het jachtseizoen zal, wanneer er een opdracht beschikbaar is, gehandeld worden volgens de richtlijnen in deze opdracht.

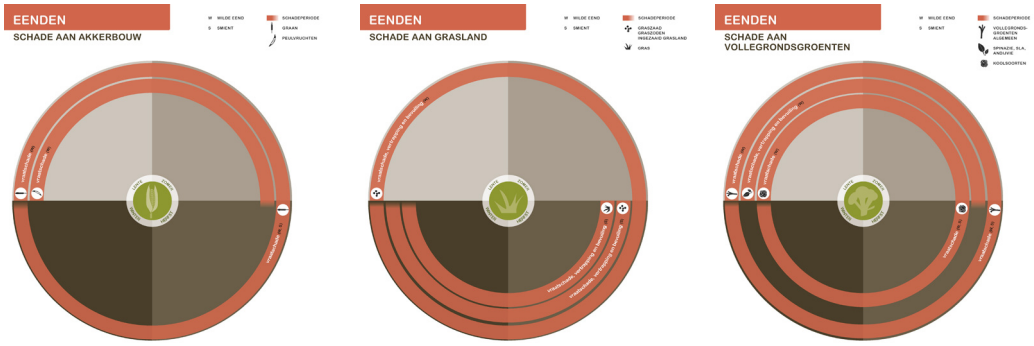

Figuur 7: gewassen en daarbij behorende perioden waarin schade kan ontstaan door eenden

6.6 Haas

Hazen zijn bejaagbaar in het daarvoor aangewezen seizoen. Doordat zij bejaagbaar is keert het Faunafonds geen tegemoetkomingen uit in gevallen waar Hazen schade veroorzaken. Men gaat er hierbij van uit dat de stand van Hazen zodanig aangepast kan worden in het jachtseizoen dat daarmee schade voorkomen kan worden. Schade veroorzaakt door Hazen kan jaarrond voorkomen. De Haas is echter alleen in de winter bejaagbaar. Jaarlijks zal de WBE tellingen verstrekken en daarbij aangeven hoeveel Hazen er geschoten zouden moeten worden om tot een stand te komen welke de landbouwschade minimaliseert. Hiertoe dient vooraf overleg gepleegd te worden met de gebruikers van de gronden en dient rekening gehouden te worden met het bouwplan van de gebruikers.

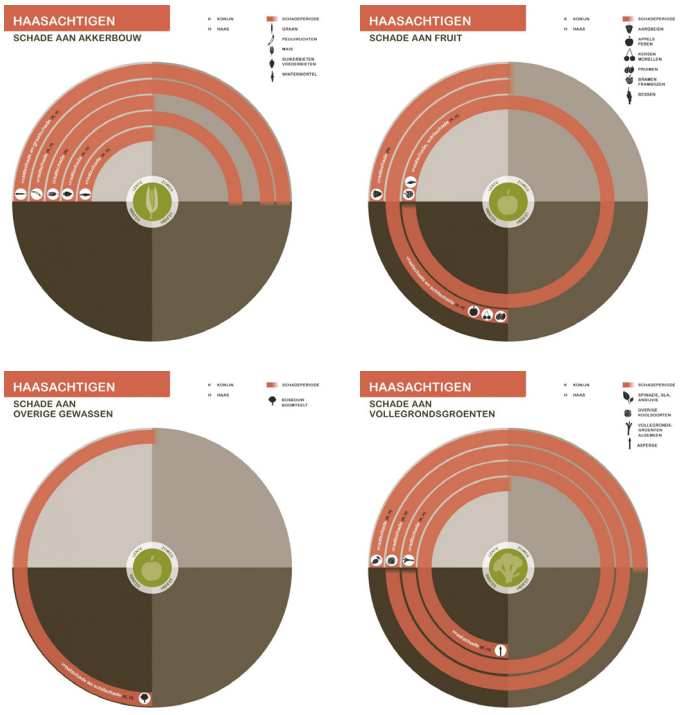

Figuur 8: gewassen en daarbij behorende perioden waarin schade kan ontstaan door haasachtigen

6.7 Kraaiachtigen

Zoals reeds beschreven zijn de Zwarte kraai en de Kauw landelijk vrijgestelde soorten welke jaarrond geschoten mogen worden. Doordat deze jaarrond geschoten mogen worden komt schade veroorzaakt door Zwarte kraai en Kauw niet in aanmerking voor vergoeding. Schade veroorzaakt door Zwarte kraai en Kauw kan jaarrond ontstaan. In Figuur 9 is weergegeven wanneer schade, veroorzaakt door Zwarte kraai en Kauw, aan verschillende gewassen kan ontstaan. Schadebestrijding vindt alleen plaats in opdracht van de gebruiker en bij gewassen waar op dat moment ook daadwerkelijk schade kan ontstaan en wordt altijd gecombineerd met de inzet van 2 verschillende preventieve maatregelen.

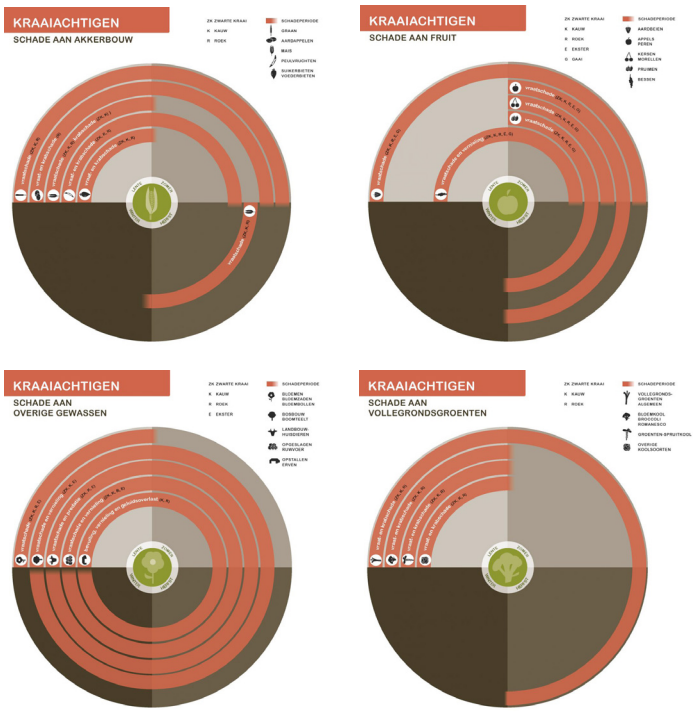

Figuur 9: gewassen en daarbij behorende perioden waarin schade kan ontstaan door kraaiachtigen

6.8 Vos

Zoals reeds beschreven is de Vos een landelijk vrijgestelde soort welke jaarrond geschoten mag worden. Doordat deze jaarrond geschoten mag worden, komt schade veroorzaakt door de Vos niet in aanmerking voor vergoeding. Schade veroorzaakt door Vossen kan jaarrond ontstaan. In Figuur 10 is weergegeven wanneer schade, veroorzaakt door Vossen, aan verschillende gewassen kan ontstaan. Schadebestrijding vindt alleen plaats in opdracht van de gebruiker en bij gewassen waar op dat moment ook daadwerkelijk schade kan ontstaan.

De reden van het plaatsen van de Vos op de landelijke vrijstellingslijst is in belangrijke mate gerelateerd aan de kwetsbare stand van bodembroeders in ons land en de predatie van Vossen op deze bodembroeders. De gunstige staat van instandhouding van de Vos ten opzichte van de ongunstige staat van instandhouding van verschillende bodembroeders heeft hierbij meegespeeld. Gezien de doelstelling in het Buijtenland van Rhoon ten aanzien van bodembroeders lijkt het niet wenselijk om hoge dichtheden van Vossen te willen herbergen. Onderzoek van (Altenburg &Wymenga, 2017) laat zien dat predatie door Vossen een belangrijke rol speelt in het broedsucces van weidevogels. Daarnaast heeft onderzoek van (Bureau Mulder-natuurlijk, 2007) laten zien dat door bejaging het aantal Vossen in het voorjaar en de zomer substantieel omlaag gebracht kan worden. Vanwege de doelstelling ten aanzien van bodembroeders zal de Vos jaarrond worden bejaagd en wordt vanwege de effectiviteit extra inspanning door de WBE geleverd in de periode van 1 februari tot 1 mei daar afschot in die periode het meest effectief lijkt (Bureau Mulder-natuurlijk, 2007).

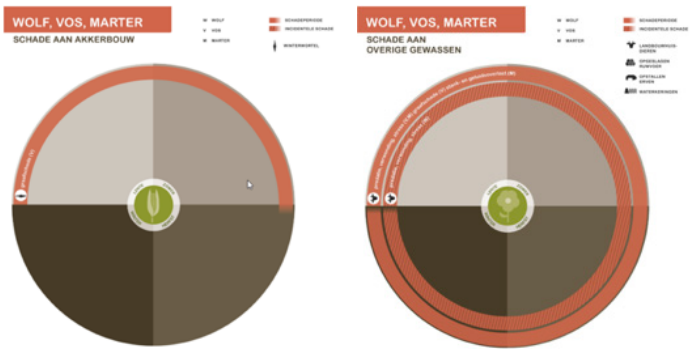

Figuur 10: landbouwschade welke kan ontstaan door vossen

6.9 Reeën

Reeën zijn slechts bejaagbaar wanneer hiertoe een opdracht toe verstrekt is. Wanneer er een opdracht verstrekt is wordt schade slechts vergoed wanneer er adequaat gebruik gemaakt is van de beschikbare middelen. Afschot zou onderdeel uit kunnen maken van deze middelen. Schade veroorzaakt door Reeën kan jaarrond optreden. Wanneer schade ontstaat, zal de WBE in opdracht van de gebruiker afschot plegen waarbij voldaan zal worden aan de door het Faunafonds gestelde eisen om voor schadevergoeding in aanmerking te komen.

Opdrachten voor afschot van Reeën worden daarnaast vaak afgegeven in relatie tot de verkeersveiligheid. Wanneer er ten behoeve van de verkeersveiligheid een opdracht verstrekt wordt, zal de WBE conform de aan de eisen zoals gesteld in deze opdracht invulling geven aan eventueel afschot. Daarnaast zal, wanneer er een knelpunt ontstaat ten aanzien van verkeersveiligheid, met de wegbeheerder getracht worden het knelpunt weg te nemen. Momenteel is er binnen de provincie een lopende opdracht echter is de WBE eiland IJsselmonde hierin niet opgenomen.

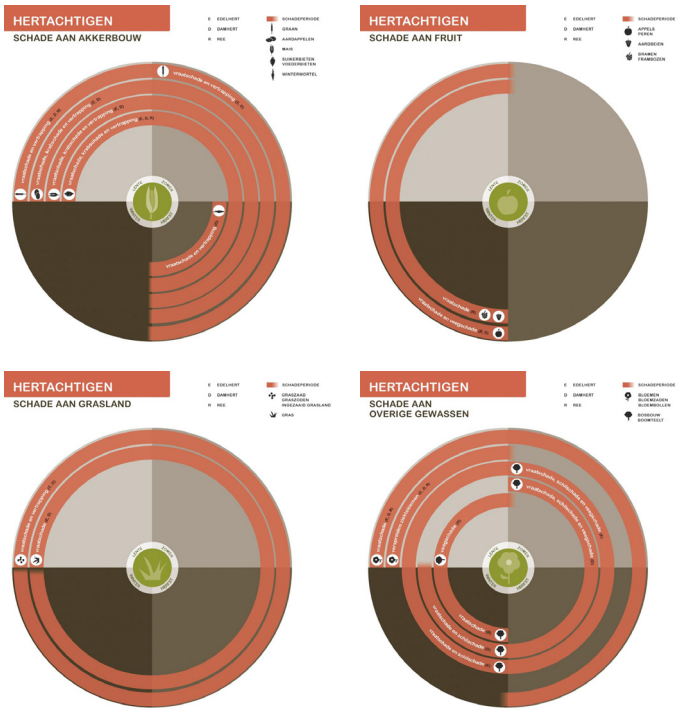

Figuur 11: landbouwschade welke kan ontstaan door hertachtigen

7. Experimenteren

7.1 Kaders experiment

In vervolg op hetgeen in het Streefbeeld ten aanzien van de jacht is bepaald en met het oog op het “lerend beheren” wordt overwogen om een of meerdere experimenten te starten met als doel:

- natuurlijke balans vinden;
- goede landbouwopbrengsten;
- behalen van natuurdoelen;
- zo min mogelijk afschot plegen.

Omdat bij experimenten als deze zeer waarschijnlijk geen gebruik gemaakt kan worden van vergoedingen als door de overheid beschikbaar gesteld en er daarnaast geen of beperktere mogelijkheden zijn om gebruik te maken van middelen zoals deze beschikbaar zijn om schade te voorkomen, zullen hiervoor duidelijke kaders opgesteld dienen te worden. Deze kaders moeten in ieder geval in gaan op de volgende onderwerpen:

Financiële gevolgen

Naast de kosten voor advies en wellicht middelen kan landbouwschade snel oplopen in het Buijtenland van Rhoon. Dit wordt deels veroorzaakt door de experimentele gewassen, maar zeker ook door de aanwezigheid van kapitaalintensieve teelten. Bij inperking van de mogelijkheden om voldoende gebruik te maken van beschikbare middelen zal de geleden schade vergoed dienen te worden aan de gebruikers;

Gevolgen voor natuurdoelen

De natuurdoelen als geformuleerd in het Streefbeeld dienen tijdens de experimenten gemonitord te worden. Het in het gedrang komen van natuurdoelen zou bijvoorbeeld kunnen ontstaan door predatie als ook door bijvoorbeeld vermesting of overbegrazing;

Goed nabuurschap

De experimenten dienen niet tot overlast voor buurtbewoners of gebieden in de directe nabijheid te zorgen. Overlast zou bijvoorbeeld kunnen ontstaan wanneer soorten zich in grote populaties op gaan houden in het Buijtenland van Rhoon;

Geborgde veiligheid
Wanneer de veiligheid in het geding komt, zal ingrijpen niet beperkt worden door de voorwaarden welke aan de experimenten zijn gekoppeld.

Om de experimenten uit te kunnen voeren, dient er een groep samengesteld te worden met vertegenwoordigers uit de natuur-, recreatie en landbouwsector en daarnaast adviseurs van de coöperatie (vanuit het consortium) en vertegenwoordigers van de WBE. Met deze groep dient een plan van aanpak opgesteld te worden welke duidelijke kaders beschrijft voor het experiment/de experimenten. Dit plan van aanpak dient ter goedkeuring voorgelegd te worden aan het bestuur en de ALV van de Gebiedscoöperatie. Voorbeelden van thema`s waar experimenten omheen gestart kunnen worden zouden kunnen zijn:

1. herfstgezaaide maaigewassen (winterkoolzaad, gerst);
2. voorjaarsgezaaide bloeiende maaigewassen (peulvruchten, erwten, vlas, zomerkoolzaad);
3. tuinbouwgewassen (kolen, andijvie, spruiten);
4. late rooigewassen (aardappelen);
5. predatie (doelsoorten);
6. recreatie (omwonenden en gebruikers).

7.2 Denkrichting experiment

7.2.1 Gedooggebieden

Het inrichten van gebieden waar soorten welkom zijn en kunnen rusten en/of foerageren zonder verjaagd te worden zou kunnen helpen bij het sturen van soorten. Belangrijk hierbij is dat het verjagen buiten deze gebieden zeer intensief uitgevoerd dient te worden, waarbij ook direct opgetreden dient te worden wanneer soorten zich in de ongewenste gebieden bevinden (‘lik op stuk beleid’). Het lerend vermogen van verschillende soorten zal ervoor zorgen dat soorten zich niet meer zullen gaan foerageren en/of rusten in gebieden waar dat niet wenselijk is. Voor soorten als ganzen is dit reeds een methode die effectief gebleken is. Ten aanzien van bijvoorbeeld hazen en fazanten is bovenstaande nog geen beproefde methode.

Het inrichten van gedooggebieden voor soorten vergt wel het nodige denkwerk. Er zullen keuzes gemaakt moeten worden, welke maken dat het voor fauna duidelijk is waar zij wel, maar ook waar zij niet ‘gewenst’ zijn.

Hierbij kan gedacht worden aan de volgende zaken:

1. de gewaskeuze zal moeten worden afgestemd op de ligging in of buiten een gedooggebied. Logischerwijs dienen kapitaalintensieve gewassen buiten het gedooggebied geteeld te worden en worden er buiten het gedooggebied gewassen verbouwd welke aantrekkelijk zijn voor fauna;
2. de gedooggebieden dienen een logische ruimtelijke eenheid te vormen en dienen van voldoende omvang te zijn zodat deze ook ruimte bieden aan soorten om te rusten en te foerageren. Eén perceel waar toch schadebestrijding mogelijk is in een gedooggebied kan ernstig verstorend werken op de functie van een gedooggebied.

Buiten het ruimtelijk inrichten van gedooggebieden vergt een experiment tijd en middelen van diverse partijen om dit tot een succes te kunnen maken. Deze tijd en middelen zullen grotendeels door de Gebiedscoöperatie georganiseerd dienen te worden, waarbij wellicht (deels) gebruik gemaakt kan worden van de inzet door vrijwilligers. De tijd en middelen kunnen van jaar tot jaar sterk verschillen, echter zullen zeker de volgende zaken omvatten:

1. schadevergoeding aan agrariërs waarvan de veroorzaakte faunaschade niet vergoed zal worden door het Faunafonds. Dit zal voor de schade binnen het gedooggebied in ieder geval aan de orde zijn. Eventuele schade buiten het gedooggebied zal, wanneer er geen beperkingen gesteld worden ten aanzien van de eisen van het faunafonds, wel vergoed worden;
2. voorafgaand aan de oogst van gewassen dient getaxeerd te worden en dient vastgesteld te worden of er sprake is van gewasschade en in hoeverre deze veroorzaakt is door fauna;
3. jaarrond dienen de verjagingsacties in beeld gebracht te worden en moet gemonitord worden welke middelen hiervoor ingezet zijn. Hierbij zou gebruik gemaakt kunnen worden van vrijwillige inzet, echter om adequaat optreden mogelijk te maken zou de inzet van betaalde krachten overwogen moeten worden;
4. jaarrond dienen populaties gemonitord te worden, waarbij onderscheid gemaakt dient te worden in de aanwezigheid binnen of buiten een gedooggebied. Dit geldt niet alleen voor de te verjagen soorten, maar ook voor de doelsoorten welk benoemd zijn voor het gebied.

Buiten de tijd en de middelen zal vooral de bereidheid van partijen in het gebied bepalen of het werken met gedooggebieden een succes kan worden.
Binnen de gedooggebieden moeten de partijen kunnen accepteren dat gewassen mogelijk (gedeeltelijk) zullen mislukken door de aanwezigheid van fauna.
De Gebiedscoöperatie zal de afweging moeten maken op welke schaal dit ingezet zou kunnen worden en, wanneer men dit wenst, voldoende tijd en (financiële) middelen beschikbaar moeten maken voor de uitvoering hiervan.

8. Monitoring

Ten aanzien van de doelen en ontwikkelingen binnen het Buijtenland van Rhoon is het van belang dat gemonitord gaat worden hoe de verschillende faunasoorten en de eventuele schade zich ontwikkelen. Dit is bovenal zeer relevant omdat het bijhouden van gegevens voor het op te starten experiment essentieel is.

Aantallen

De aantallen van de aanwezige soorten zullen jaarrond gemonitord moeten worden. Ten aanzien van de nagestreefde doelen is dit natuurlijk essentieel. Ook zijn deze data van grote waarde om te kijken hoe dit zich verhoudt tot andere te monitoren waarden. Ook de WBE zal haar tellingen, welke zij reeds uitvoeren, verstrekken om zo een zo volledig mogelijk beeld te krijgen. Daarnaast zal het consortium, aanvullend op de reeds lopende opdracht, schade veroorzakende soorten mee dienen te nemen in de monitoring die nu al plaatsvindt.

Schade

Voorafgaand aan de oogst van alle gewassen zullen deze, wanneer dit niet door het Faunafonds gebeurt, getaxeerd worden op eventuele faunaschade. Voor zover mogelijk dient de schade uitgesplitst te worden op de schade veroorzakende soort. Voor deze taxaties zal vanuit de Gebiedscoöperatie opdracht verstrekt worden aan een daarvoor gespecialiseerd bureau.

Afschotgegevens

De WBE zal jaarlijks de afschotgegevens verstrekken, waarbij aangeven wordt waar afschot plaats heeft gevonden, ten behoeve waarvan afschot plaats heeft gevonden en hoeveel dieren er zijn geschoten.

Teeltplannen

Jaarlijks worden de teeltplannen aan de WBE verstrekt zodat hier rekening mee gehouden kan worden bij de het voorkomen van schade. Na verloop van een aantal jaren kan dan ook gekeken worden wat de gevolgen zijn voor de aanwezige fauna van de verschillende teelten.

9. Literatuurlijst & Bijlage

Altenburg &Wymenga. (2017). predatie en predatoren bij weidevogels in Noordwest-Overijssel.

Bureau Mulder-natuurlijk. (2007). Vossenbeheer voor hamsters, (hoe) heeft het gewerkt?

Louis Bolk Instituut en de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap. (2018). Streefbeeld Buijtenland van Rhoon.

Bijlage 1: Werkwijze faunabeheer

Buijtenland
van Rhoon

Bijlage 1:
Werkwijze faunabeheer

Gebiedscoöperatie
Buijtenland van Rhoon

Essendijk 24
3161 EE Rhoon
info@buijtenland-van-rhoon.nl

www.buijtenland-van-rhoon.nl

Opdrachtnemer
Eelerwoude

Onze vestigingen
088-1471100
info@eelerwoude.nl

www.eelerwoude.nl

Projectgegevens

Projectnummer: 9096
Datum: 14-04-2020

Projectleider: Ewoud Dahmen
Opgesteld: Ruud Pol

Status: Definitief
Versie: 5

© 2020 Eelerwoude
Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt

Inhoudsopgave

1. Aanleiding	3
2. Overlegplatform	4
3. Soorten	5
3.1 Houtduif	5
3.2 Fazant	5
3.3 Konijn	6
3.4 Ganzen	6
3.5 Wilde eend	7
3.6 Haas	7
3.7 Kraaiachtigen	8
3.8 Vos	8
3.9 Reeën	9

1. Aanleiding

Binnen de Gebiedscoöperatie Buijtenland van Rhoon (de 'Gebiedscoöperatie') is samen met betrokken stakeholders gewerkt aan een Convenant Faunabeheer Buijtenland van Rhoon, (met name) voor de gronden welke in het beheer zijn/ komen van de Gebiedscoöperatie. In dit convenant zijn de wettelijke kaders van het faunabeheer in Nederland en Zuid-Holland toegelicht. Daarnaast zijn er kaders ten behoeve van experimenten op het gebied van faunabeheer in het convenant opgenomen. Om echter praktisch ook invulling te kunnen gaan geven aan het faunabeheer in het Buijtenland van Rhoon is er behoefte aan een werkwijze die hierbij sturing geeft.

In dit document wordt per soort toegelicht welke stappen ondernomen dienen te worden voordat eventueel ingrijpen door middel van afschot wordt toegestaan.

Dit document is opgesteld in overleg met de in het convenant beschreven partijen.

2. Overlegplatform

Binnen de Gebiedscoöperatie dient een platform opgericht te worden dat gemandateerd is om omtrent faunabeheer (o.a. preventieve maatregelen, afschot en in overleg met de programmanager schadevergoeding) beslissingen te kunnen nemen. Het platform legt verantwoording af aan de programmamanager van de Gebiedscoöperatie. Vertegenwoordigde partijen zijn landbouw, natuur en de WBE, waar nodig/gewenst aangevuld met recreatie. Dit platform moet in staat zijn om direct te kunnen reageren op verzoek/signalen van partijen.

Het platform zal jaarlijks een plan opstellen, waarin in ieder geval de tellingen, teeltplannen, schadegegevens, preventieve maatregelen, uitgevoerd afschot en toekomstig afschot worden opgenomen.

3. Soorten

Om een praktische invulling te kunnen geven aan de omgang met een aantal soorten welke voorkomt in het Buijtenland van Rhoon is er geschetst hoe met deze soorten omgegaan zou kunnen worden.

3.1 Houtduif

Regulier beleid

De Houtduif is een landelijk vrijgestelde soort welke jaarrond geschoten mag worden bij schade en/of dreigende schade binnen het werkgebied van de WBE. Daarnaast is de houtduif ook als wildsoort aangewezen en kan deze in het jachtseizoen (15 oktober t/m 31 januari) geschoten worden in het kader van benutting. Doordat deze jaarrond geschoten mag worden komt schade veroorzaakt door Houtduiven niet in aanmerking voor vergoeding van schade. Schade veroorzaakt door Houtduiven kan jaarrond ontstaan, echter is bijvoorbeeld in de winter alleen schade te verwachten op koolsoorten.

Beleid Gebiedscoöperatie

Op gronden welke de Gebiedscoöperatie in beheer heeft vindt schadebestrijding alleen plaats in opdracht van de gebruiker en alleen bij gewassen waar op dat moment ook daadwerkelijk schade kan ontstaan en wordt altijd gecombineerd met de inzet van 2 verschillende preventieve maatregelen.

3.2 Fazant

Regulier beleid

Fazanten zijn bejaagbaar in het daarvoor aangewezen seizoen. Doordat zij bejaagbaar zijn keert het Faunafonds geen tegemoetkomingen uit in gevallen waar Fazanten schade veroorzaken. Men gaat er hierbij van uit dat de stand van Fazanten zodanig aangepast kan worden in het jachtseizoen dat daarmee schade voorkomen kan worden. Schade veroorzaakt door Fazanten kan jaarrond voorkomen. De Fazant is slechts in de winter bejaagbaar.

Beleid Gebiedscoöperatie

Jaarlijks zal voorafgaand aan het jachtseizoen een plan gemaakt worden waarin wordt bepaald hoe omgegaan zal worden met eventueel afschot van fazanten. Dit plan zal in ieder geval ingaan op de tellingen, teeltplannen, schadegegevens,

preventieve maatregelen, uitgevoerd afschot en toekomstig afschot. Afschot van fazanten wordt alleen toegestaan wanneer een schadebedrag van € 250,- binnen één agrarisch bedrijf verwacht wordt.

3.3 Konijn

Regulier beleid

Het Konijn is een landelijk vrijgestelde soort welke jaarrond geschoten mag worden. Daarnaast is het konijn ook als wildsoort aangewezen en kan deze in het jachtseizoen (15 augustus t/m 31 januari) bejaagd worden. Doordat deze jaarrond geschoten mag worden komt schade veroorzaakt door Konijnen niet in aanmerking voor vergoeding van schade. Schade veroorzaakt door Konijnen kan jaarrond ontstaan.

Beleid Gebiedscoöperatie

Schadebestrijding vindt alleen plaats bij gewassen waar op dat moment ook daadwerkelijk schade kan ontstaan en wordt altijd gecombineerd met de inzet van 2 verschillende preventieve maatregelen. Daarnaast kan in het kader van de veiligheid afschot nodig zijn. Dit kan het geval zijn in het geval van ondergraving van dijken, verkeerswegen, sportvelden, enz. In gevallen waar veiligheid in het geding is zal afschot toegestaan worden.

3.4 Ganzen

Regulier beleid

Uitgezonderd de Canadese gans zijn ganzen slechts bejaagbaar wanneer hiertoe een opdracht verstrekt is. Wanneer er een opdracht verstrekt is, wordt schade slechts vergoed wanneer er adequaat gebruik gemaakt is van de beschikbare middelen. Wanneer afschot toegestaan is, wordt verwacht dat dit minimaal 2 keer in de week gebeurt. Schade veroorzaakt door ganzen kan jaarrond optreden.

Beleid Gebiedscoöperatie

Ganzensoorten anders dan de Canadese gans

Wanneer schade ontstaat, zal de WBE in opdracht van de gebruiker afschot plegen waarbij voldaan zal worden aan de gestelde eisen in de verstrekte opdracht om zo ook in aanmerking te komen voor schadevergoeding door het faunafonds.

Canadese gans

Zoals reeds beschreven, is de Canadese gans een landelijk vrijgestelde soort welke jaarrond geschoten mag worden. Doordat deze jaarrond geschoten mag worden komt schade veroorzaakt door Canadese ganzen niet in aanmerking voor vergoeding van schade. Schade veroorzaakt door Canadese ganzen kan jaarrond ontstaan. Schadebestrijding vindt alleen plaats in opdracht van de gebruiker en bij gewassen waar op dat moment ook daadwerkelijk schade kan ontstaan en wordt altijd gecombineerd met de inzet van 2 verschillende preventieve maatregelen.

3.5 Wilde eend

Regulier beleid

Wilde eenden zijn bejaagbaar in het daarvoor aangewezen seizoen (15 augustus t/m 31 januari). Echter doordat Wilde eenden o.a. trekvogels zijn en daarmee niet te beheren zijn op jachtveldniveau, kunnen deze wel voor schadevergoeding in aanmerking komen. Schade veroorzaakt door Wilde eenden kan jaarrond voorkomen. De Wilde eend is slechts bejaagbaar van 15 augustus tot en met 31 januari. Daarnaast kan er een opdracht verstrekt worden wanneer schade buiten deze periode aangericht wordt, hetgeen op dit moment niet het geval is.

Beleid Gebiedscoöperatie

Wanneer schade ontstaat in het jachtseizoen, zal de WBE in opdracht van de gebruiker afschot plegen, waarbij gebruik gemaakt wordt van minimaal 2 preventieve middelen. Wanneer schade optreedt buiten het jachtseizoen zal, wanneer er een opdracht beschikbaar is, gehandeld worden volgens de richtlijnen in deze opdracht.

3.6 Haas

Regulier beleid

Hazen zijn bejaagbaar in het daarvoor aangewezen seizoen. Doordat zij bejaagbaar is keert het Faunafonds geen tegemoetkomingen uit in gevallen waar Hazen schade veroorzaken. Men gaat er hierbij van uit dat de stand van Hazen zodanig aangepast kan worden in het jachtseizoen dat daarmee schade voorkomen kan worden. Schade veroorzaakt door Hazen kan jaarrond voorkomen. De Haas is echter alleen in de winter bejaagbaar.

Beleid Gebiedscoöperatie

Jaarlijks za voorafgaand aan het jachtseizoen een plan gemaakt worden waarin wordt bepaald hoe omgegaan zal worden met eventueel afschot van hazen. Dit plan zal in ieder geval ingaan op de tellingen, teeltplannen, schadegegevens, preventieve maatregelen, uitgevoerd afschot en toekomstig afschot. Afschot van hazen wordt alleen toegestaan wanneer een schadebedrag van € 250,- binnen één agrarisch bedrijf verwacht wordt.

3.7 Kraaiachtigen

Regulier beleid

De Zwarte kraai en de Kauw zijn landelijk vrijgestelde soorten welke jaarrond geschoten mogen worden. Doordat deze jaarrond geschoten mogen worden komt schade veroorzaakt door Zwarte kraai en Kauw niet in aanmerking voor vergoeding. Landbouwschade veroorzaakt door Zwarte kraai en Kauw kan jaarrond ontstaan.

Daarnaast worden de Zwarte kraai en de kauw geschoten om schade aan natuur te voorkomen. Hierbij kan gedacht worden aan predatie van bijvoorbeeld weidevogels.

Beleid Gebiedscoöperatie

Schadebestrijding vindt alleen plaats in opdracht van de gebruiker en bij gewassen waar op dat moment ook daadwerkelijk schade kan ontstaan en wordt altijd gecombineerd met de inzet van 2 verschillende preventieve maatregelen.

In het geval dat natuurdoelen in het geding komen kan besloten worden om Zwarte kraai en kauw ook te schieten buiten de percelen met gewassen waar schade kan ontstaan.

3.8 Vos

Regulier beleid

De Vos is een landelijk vrijgestelde soort welke jaarrond geschoten mag worden. Doordat deze jaarrond geschoten mag worden, komt schade veroorzaakt door de Vos niet in aanmerking voor vergoeding. Schade veroorzaakt door Vossen kan jaarrond ontstaan en kan buiten landbouwschade ook natuurschade betreffen.

De reden van het plaatsen van de Vos op de landelijke vrijstellingslijst is in belangrijke mate gerelateerd aan de kwetsbare stand van bodembroeders in ons land en de predatie van Vossen op deze bodembroeders. De gunstige staat van instandhouding van de Vos ten opzichte van de ongunstige staat van instandhouding van verschillende bodembroeders heeft hierbij meegespeeld.

Beleid Gebiedscoöperatie

Gezien de doelstelling in het Buijtenland van Rhoon ten aanzien van bodembroeders lijkt het niet wenselijk om hoge dichtheden van Vossen te willen herbergen. Onderzoek van (Altenburg &Wymenga, 2017) laat zien dat predatie door Vossen een belangrijke rol speelt in het broedsucces van weidevogels. Daarnaast heeft onderzoek van (Bureau Mulder-natuurlijk, 2007) laten zien dat door bejaging het aantal Vossen in het voorjaar en de zomer substantieel omlaag gebracht kan worden.

Vanwege de doelstelling ten aanzien van bodembroeders zal de Vos jaarrond worden bejaagd en wordt vanwege de effectiviteit extra inspanning door de WBE geleverd in de periode van 1 februari tot 1 mei daar afschot in die periode het meest effectief lijkt (Bureau Mulder-natuurlijk, 2007).

3.9 Reeën

Opdrachten voor afschot van Reeën worden momenteel alleen afgegeven in relatie tot de verkeersveiligheid. Wanneer er ten behoeve van de verkeersveiligheid een opdracht verstrekt wordt, zal de WBE conform de aan de eisen zoals gesteld in deze opdracht invulling geven aan eventueel afschot. Daarnaast zal, wanneer er een knelpunt ontstaat ten aanzien van verkeersveiligheid, met de wegbeheerder getracht worden het knelpunt weg te nemen. Momenteel is er binnen de provincie een lopende opdracht echter is de WBE eiland IJsselmonde hierin niet opgenomen.

Buijtenland
van Rhoon